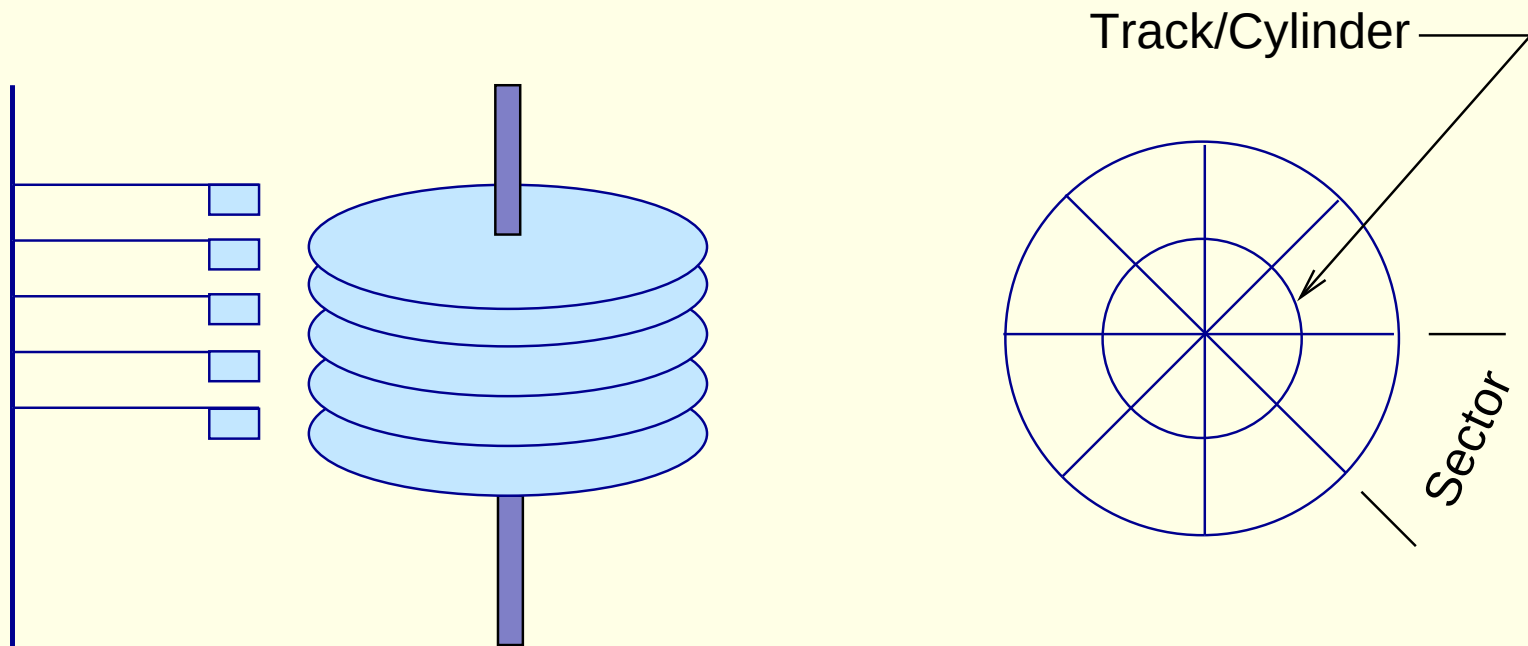

Salvestussüsteemid

Ülevaade

- Ketta struktuur
- Kettapöörduste planeerimine
- Ketaste ettevalmistamine
- Saalimisala haldus
- RAID struktuurid
- Stabiilne salvestusruum

Ketta struktuur

Ketta parameetrid

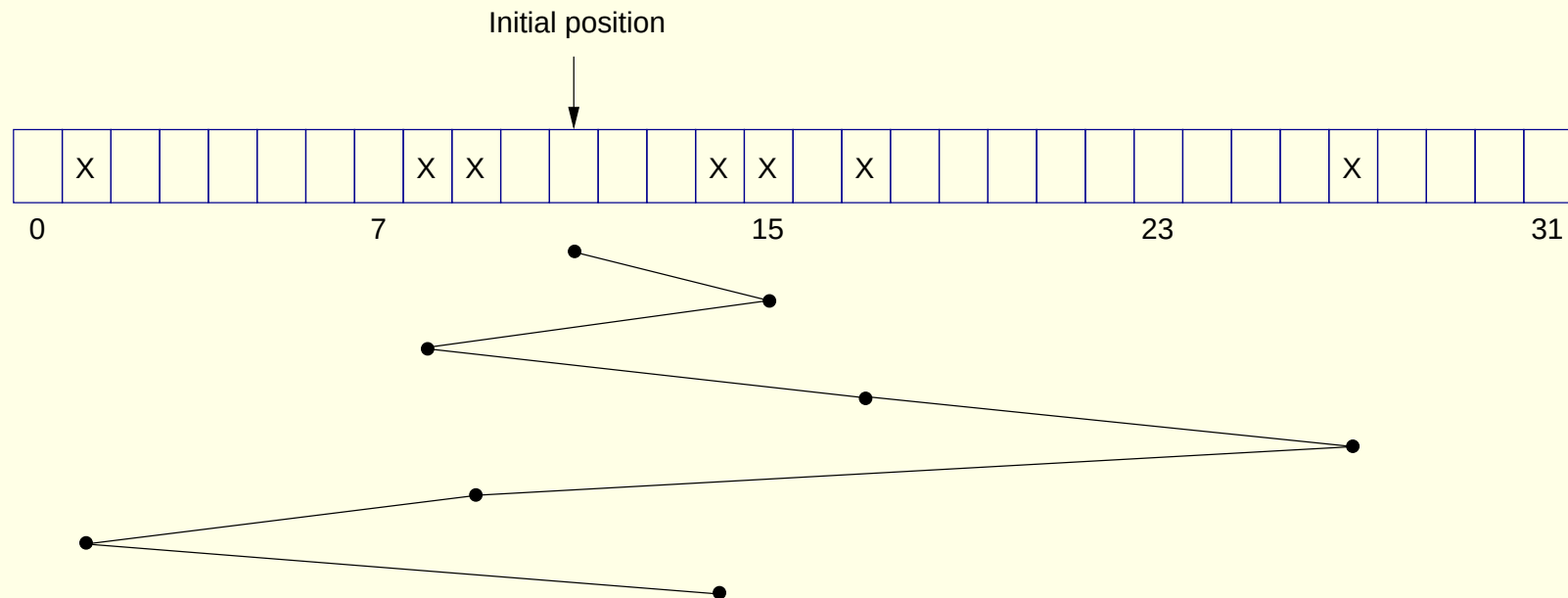
Parameter	IBM 360-KB floppy disk	WD 18300 hard disk
Number of cylinders	40	10601
Tracks per cylinder	2	12
Sectors per track	9	281 (avg)
Sectors per disk	720	35742000
Bytes per sector	512	512
Disk capacity	360 KB	18.3 GB
Seek time (adjacent cylinders)	6 msec	0.8 msec
Seek time (average case)	77 msec	6.9 msec
Rotation time	200 msec	8.33 msec
Motor stop/start time	250 msec	20 sec
Time to transfer 1 sector	22 msec	17 μ sec

Kettapöörduste planeerimine

- Opsüsteem vastutab kettapöörduste efektiivsuse eest
 - Läbilaskekiirus suureks
 - Viivitus väikseks
- Pöördusajal kaks olulist tegurit:
 - Raja otsimine — aeg sõltub selest, kuipalju on pead vaja liigutada
 - Rajalt sektori otsimine (keskmiselt pool pööret)
- Läbilaske maksimaalne kiirus sõltub kettaseadmest
- Opsüsteem tahab positsioneerimise välja optimeerida, et läbilase oleks maksimumi lähedane

Kettapöörduste planeermise algoritmid

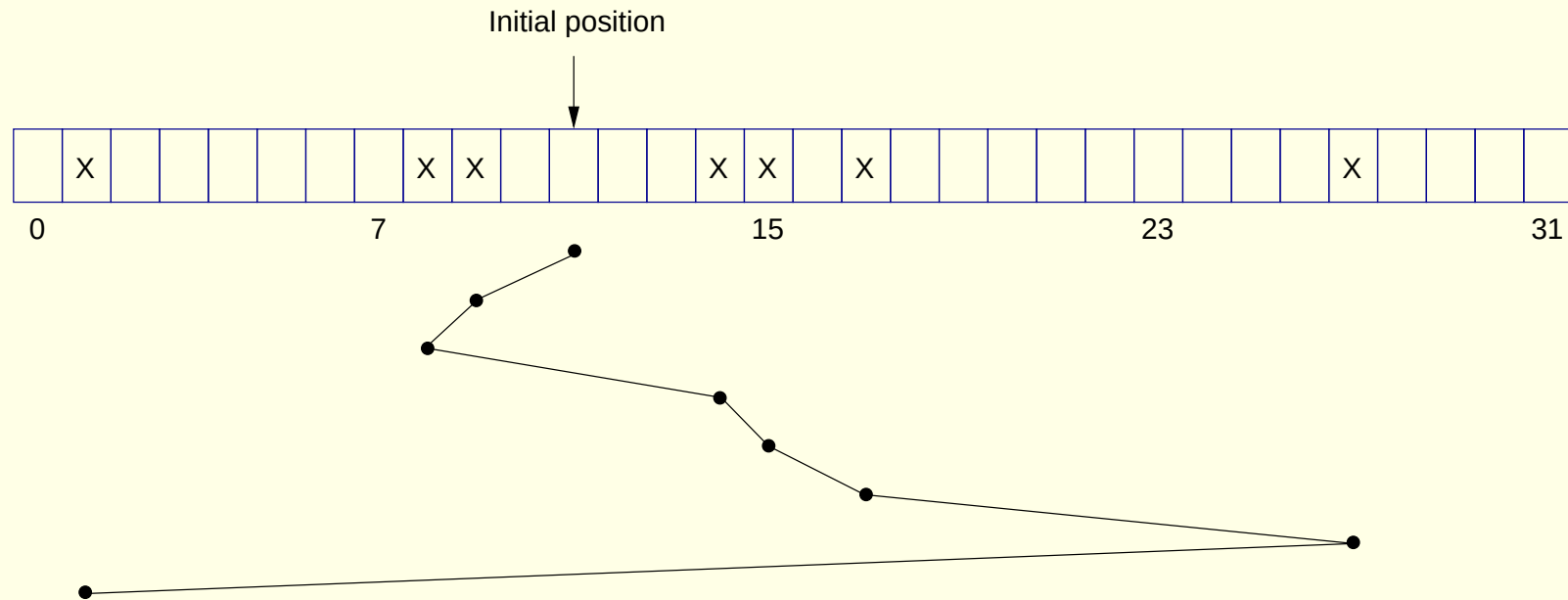
- FCFS — *First Come First Served* (69)

- Näide: päringute järjekord 15, 8, 17, 27, 9, 1, 14
- Kokku 69 raja vahetust

Kettapöörduste planeermise algoritmid

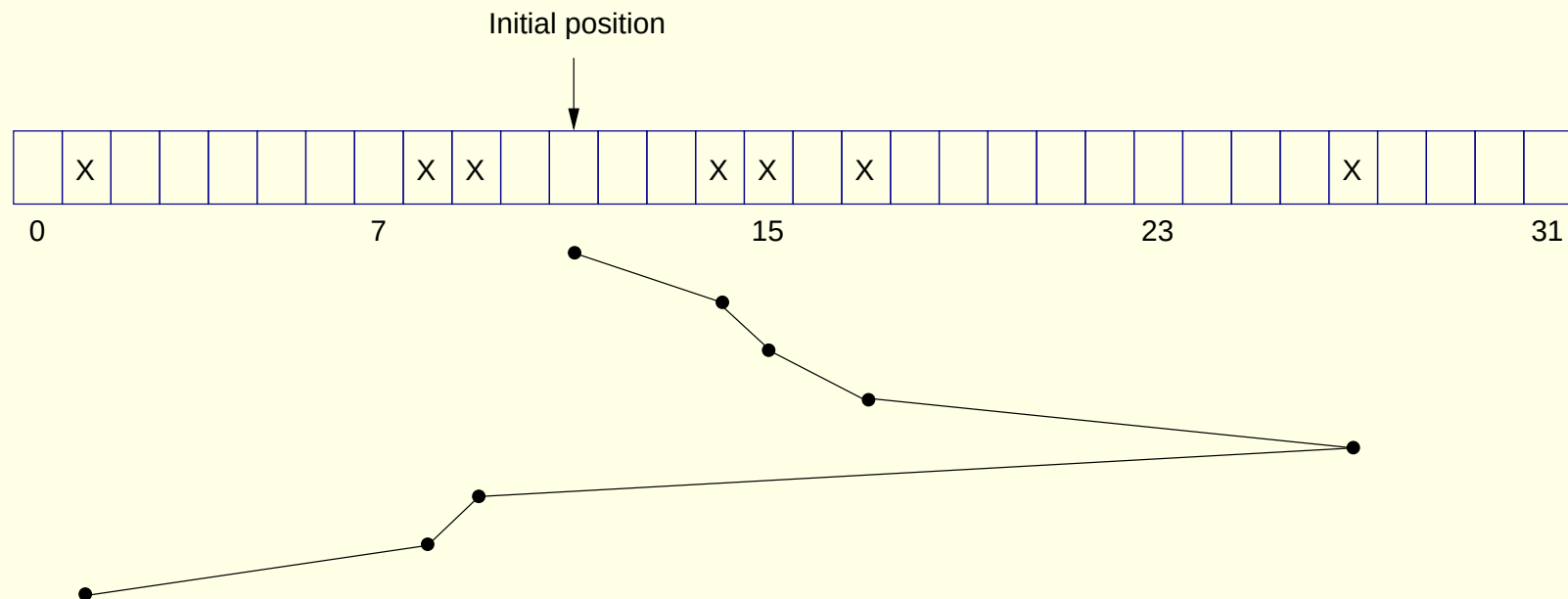
- SSTF — *Shortest Seek Time First* (48)

- Sarnane SJF protsesside planeerimisalgorimiga
- ...kuid pole optimalne
- Võib põhjustada näljutamist

Kettapöörduste planeermise algoritmid

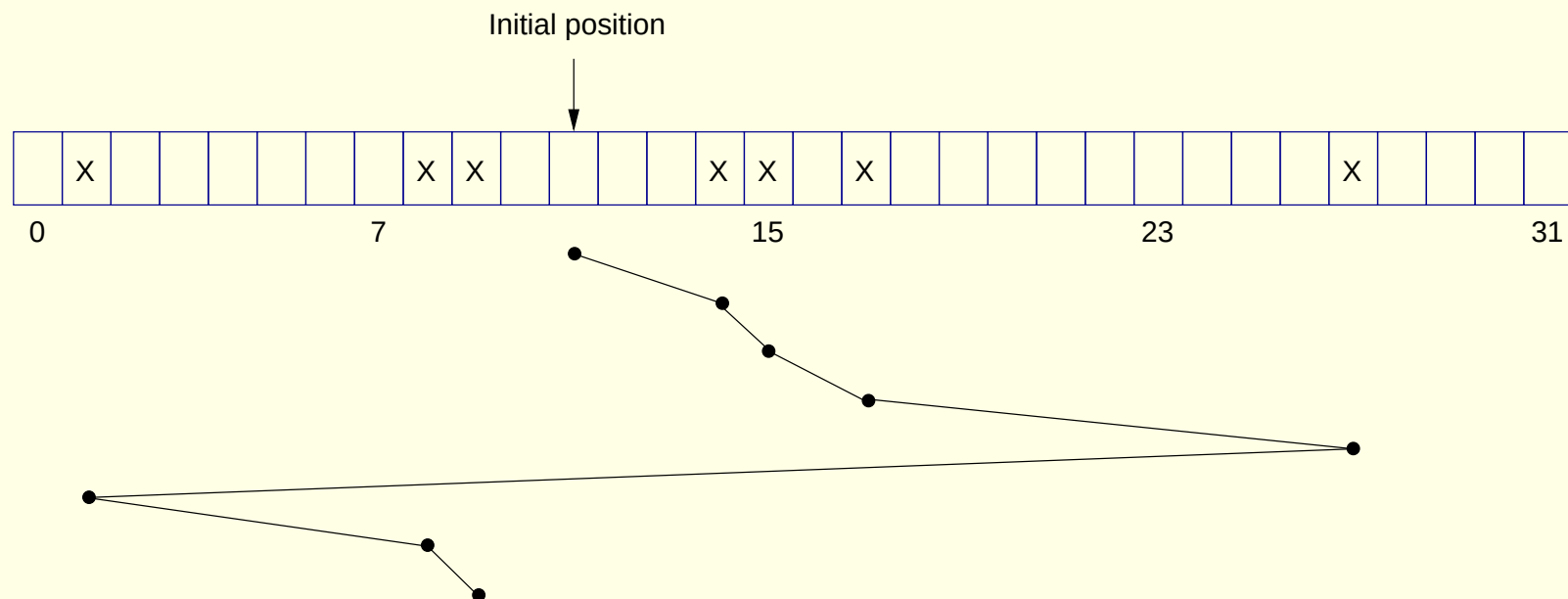
- SCAN (ka elevaatoralgoritm) — pea käib ketta ühest äärest teise ja teenindab teele jäävaid päringuid (50)
- LOOK — pea viiakse kummaski otsas ainult äärmise päringuni (42)

- Keskel asuvaid sektoreid teenindatakse kiiremini

Kettapöörduste planeermise algoritmid

- C-SCAN — nagu SCAN, aga tagasiteel päringuid ei teenindata (61)
- C-LOOK — pea viiakse otstes ainult äärmise päringuni (51)

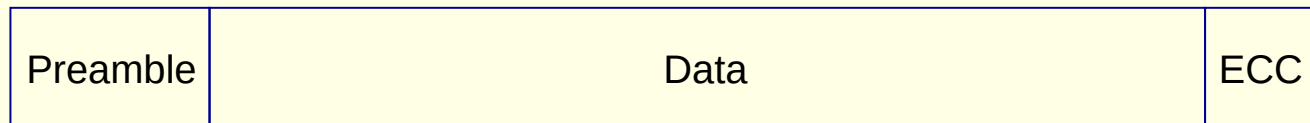
- Päringute teenendamise ooteajad on ühtlasemad

Ketaste ettevalmistamine

- Madala taseme (füüsiline) formaatimine (*low level formatting*)
 - Sektorimärkide radadele kandmine
- Partitsioneerimine
- Loogiline formaatimine ehk failisüsteemi tekitamine
- Bootloaderi installimine
- Vigaste kettaplokkide leidmine ja meelde jätmine

Madala taseme formaatimine

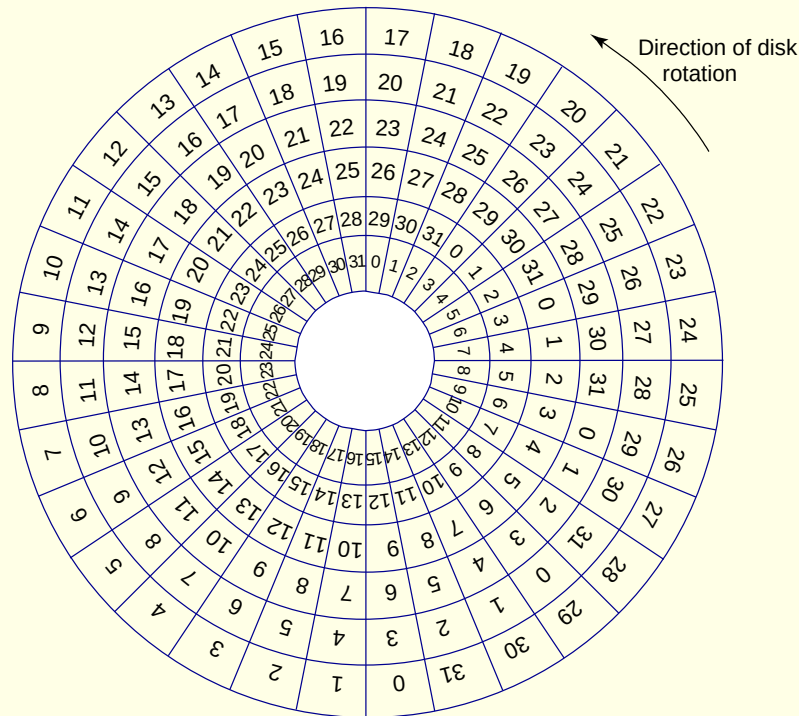
- Rada koosneb sektoritest, millede vahel on eraldajaks väiksed augud
- Sektori struktuur:

- Pääs sisaldab:
 - Sektori algust näitavast bitimustrist
 - Silindri ja sektori numbrist
 - ...
- Andmepiirkonna suuruseks reeglina 512 baiti
- Veakontrollkood enamasti 16 baiti

Madala taseme formaatimine

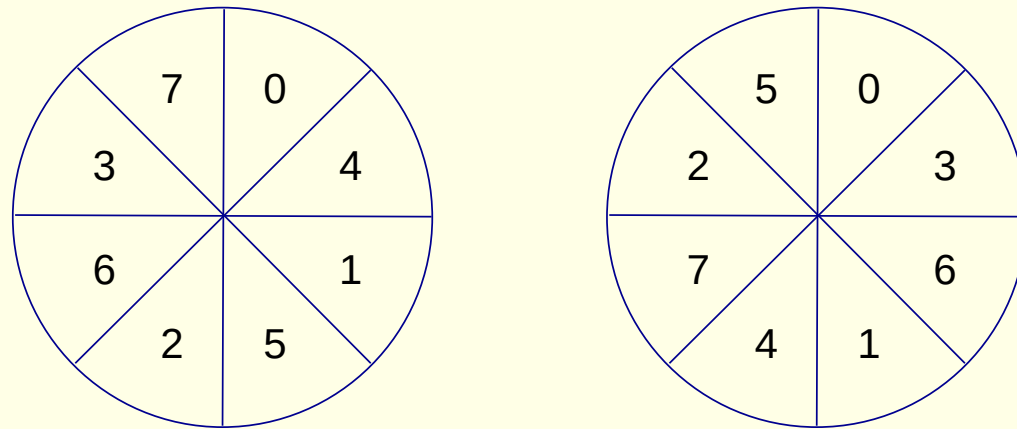
- *Cylinder skew* — erinevate radade sektorid on üksteise suhtes nihkes

- Aitab vähendada roteerumisviivitust järjestikuste sektorite lugemisel, mis paiknevad erinevatel radadel

Madala taseme formaatimine

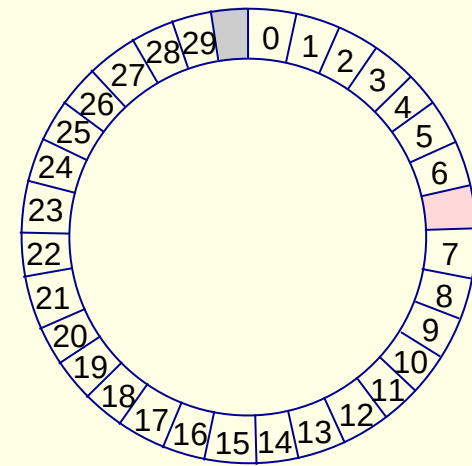
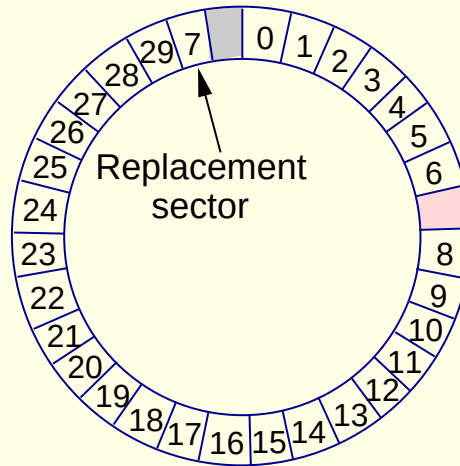
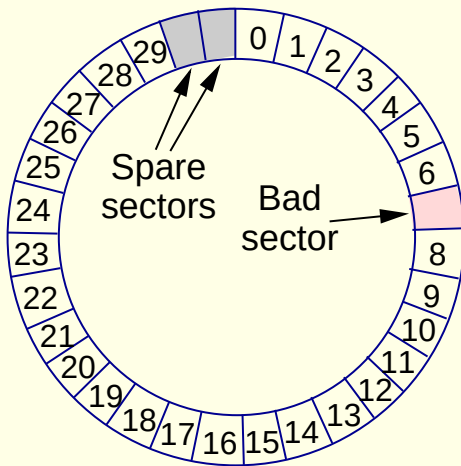
- *Interleaving* — sektorid paigutatakse üle ühe

- Aitab vältida olukorda, et eelmise sektori andmete ülekandmise ajal liigub lugemispea üle järgmise sektori
- Aeglasema andme ülekandmise korral kasutusel ka üle kahe paigutus (*double interleaving*)
- Pole vaja kasutada, kui kontrolleri puhverdab kogu raja tervikuna

Veatöötlus

- Tavaliselt jäetakse igale rajale mõned sektorid vabaks
- Kui mõni sektor muutub vigaseks, siis ta asendatakse vaba sektoriga
- Alternatiiv — sektorid nihutatakse vigasest sektorist ühe võrra edasi

Saalimisala haldamine

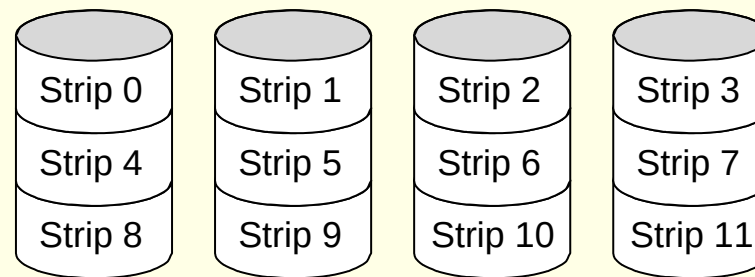
- Saalimisala — protsesside või lehekülgede salvestusruum virtuaalmälule
- Võib paikneda kas eraldi kettal/partitsioonil või eelallokeeritud failis
- RAM-is peab saalimisala kohta olema kaart
- BSD UNIX — saalimisala reserveeritakse protsessi käivitamisel
 - Eraldi saalimistabelid protsessi teksti- ja andmesegmentide kohta
 - Erineva protsessi tekstisegmendid võivad saalimisala jagada
- Solaris, Linux — saalimisala reserveeritakse vastavalt vajadusele
 - Tekstisegmente ei saalita, vaid kasutatakse originaalfaili

RAID massiivid

- RAID — *Redundant Array of Inexpensive Disks*
- Paralleelsuse kaudu kiiruse suurendamine
- Töökindluse suurendamine liiasusega info salvestamisel
 - Peegeldamine (*mirroring, shadowing*)
 - Paarsusinfo laiali jagamine (*interleaved parity*)
- Parandusaeg peab mõistlik olema
- Kuumvaru (*hot spare*)
- Tarkvaraline vs riistvaraline RAID

RAID tasemed

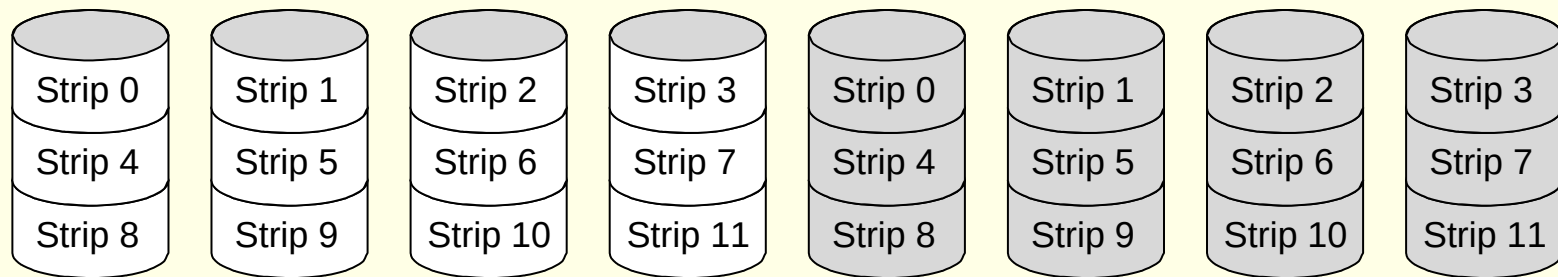
- RAID 0 — Mitmest kettast ühe suure tegemine (*striping*)
- Virtuaalne ketas koosneb vöötidest; igas vöödis k sektorit
- Vöödid jagatud ühtlaselt n ketta vahel

- Kõrvuti olevate vöötide lugemine võib toimuda paralleelselt
- Parandab jõudlust, kuid ei tõsta töökindlust
- Kui süsteem loeb kettalt sektorhaaval, siis pole efektiivsuses võitu

RAID tasemed

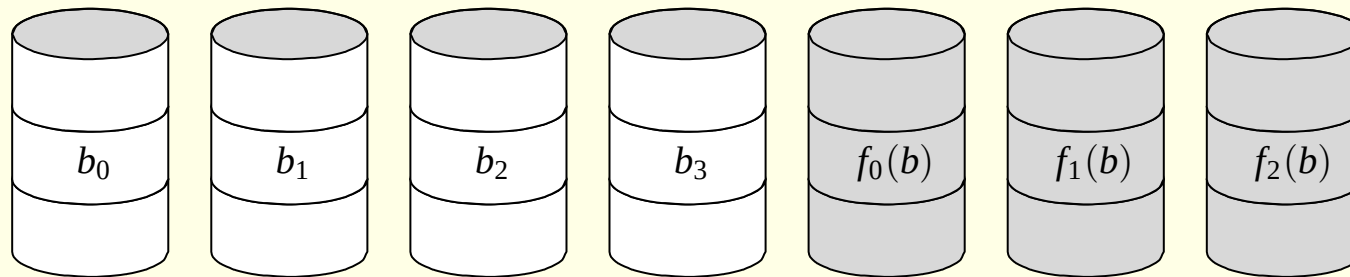
- RAID 1 — Peegeldamine (sama info kahe seadme peal)

- Säilivad kõik RAID 0 eelised
- Vöödi lugemine sellelt kettalt, kust on parasjagu kiirem
- Kirjutamised peavad toimuma mõlemal kettal, kuid saab teha paralleelselt

RAID tasemed

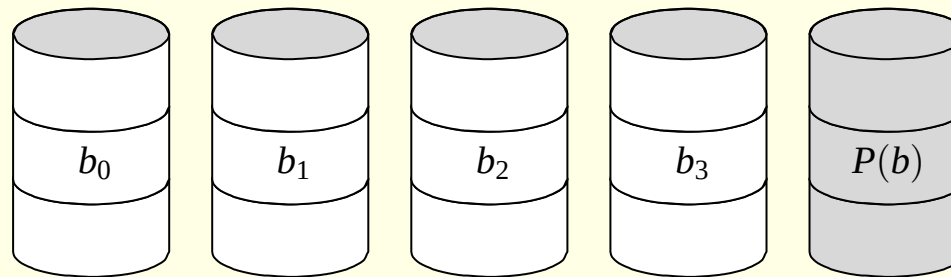
- RAID 2 — Mälu stiilis veaparanduskoodid (ECC)

- Vöödid on väikesed (biti, baidi või sõna suurused)
- Lisaks salvestatakse Hammingu kood
- Ühe ketta veast suudab taastuda
- Vajab log lisakettaid
- Harva kasutusel

RAID tasemed

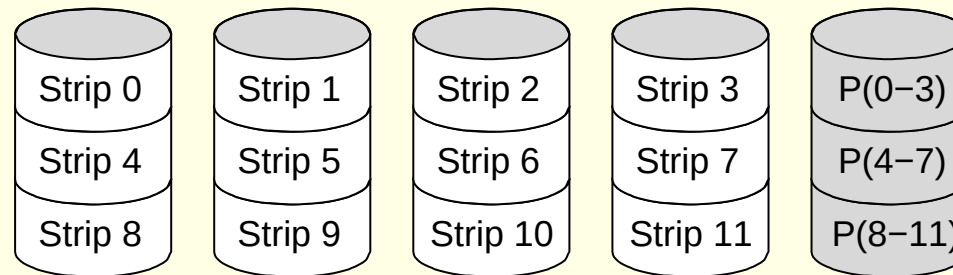
- RAID 3 — Bitihaaval paarsuskontroll

- Vöödid on väikesed (biti, baidi või sõna suurused)
- Liiasuse saavutamiseks leitakse tegelike andmete XOR
- Ühe ketta veast suudab taastuda
- Vajab üht lisaketast

RAID tasemed

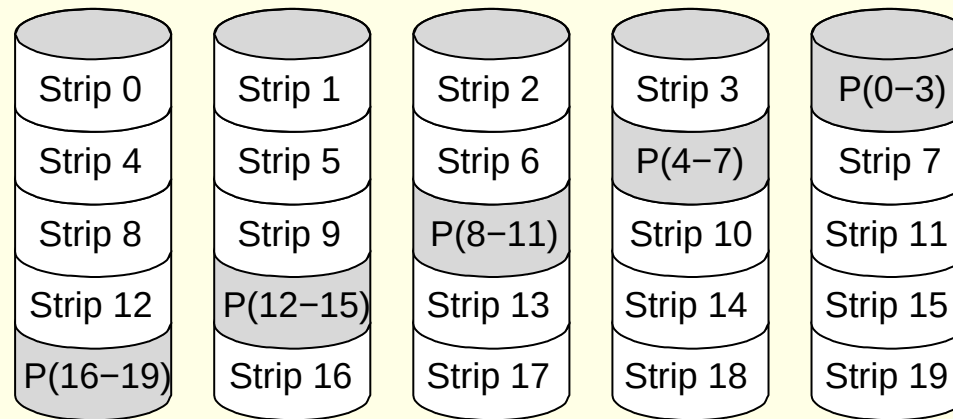
- RAID 4 — Plokihaaval paarsuskontroll

- Sarnane RAID 3ga, kuid vöödisuurus suurem
- Iga kirjutusoperatsioon nõuab paarsusinfo korrigeerimiseks kõikide ketaste lugemist
- Alternatiivselt arvutatakse uus paarsusinfo vanast andme- ja paarsusinfost (2 lisalugemist)
- Paarsusketas võib osutuda pudelikaelaks

RAID tasemed

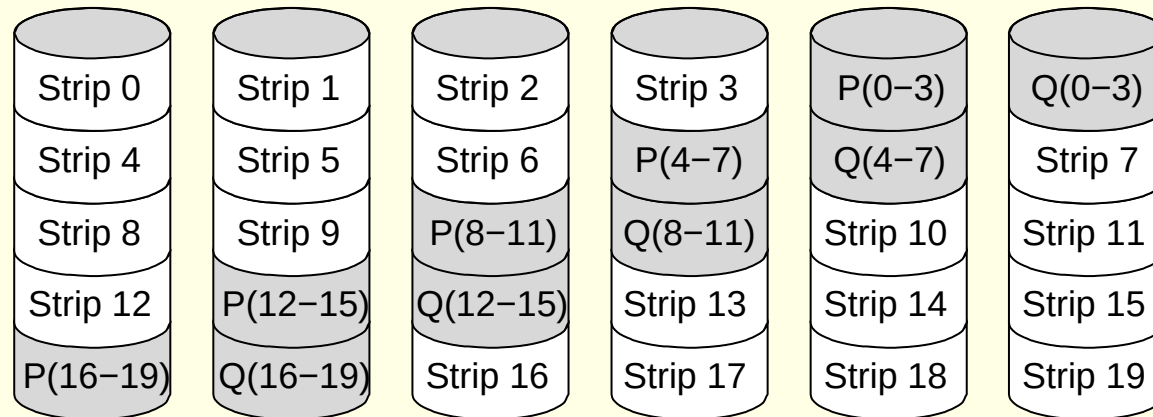
- RAID 5 — Plokihaaval hajutatud paarsuskontroll

- Nagu RAID 4, aga paarsussektorid hajutatud ketaste vahel
- Vältib eraldi paarsuskettaga seotud pudelikaela

RAID tasemed

- RAID 6 — P+Q liiasus

- Nagu RAID 5, aga liiasust arvutatakse kahe eraldi funktsiooni abil
- Vajab kaht lisaketast
- Suudab taastuda kahe ketta vea korral

Stabiilne salvestusruum

- Salvestusruum, mis "mittekunagi" ei ole vigane
- Realiseeritud tarkvaraliselt kasutades kahte (või rohkemat) peegeldatud ketast
 - Stabiilne kirjutamine
 - Stabiilne lugemine
 - Vigadest taastumine

